

INTEGRITÁS
HATÓSÁG

INTEGRITÁS
AKADÉMIA

**A SZABOLCSI ALMA CENTRUM
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAMBAN
TÁMOGATOTT HŰTŐTÁROLÓ
BERUHÁZÁSÁNAK VIZSGÁLATA**

AZ ESETTANULMÁNY CÉLJA

Az Integritás Hatóság eljárásainak tapasztalataira építve esettanulmányaink célja, hogy támogassák az európai uniós források felhasználásában és a közpénzek kezelésében érintett szereplőket a korrupciós és összeférhetlenségi kockázatok felismerésében és kezelésében Magyarországon.

Az esettanulmányok egyben a korrupciós tudatosság növelését és a megelőzést is szolgálják. Segítik a szervezeti kockázatok azonosítását, valamint a megfelelő kontrollmechanizmusok kialakítását és megerősítését.

TARTALOM

Az eset összefoglalása

Az Integritás Hatóság vizsgálatának főbb megállapításai

Az ügy következményei

Figyelmeztető jelek és korrupciós kockázatok

A visszaélések hatásai

Az Integritás Hatóság javaslatai:

Lehetséges lépések a jogsértések megelőzése és feltárása érdekében

AZ ESET ÖSSZEFOGLALÁSA

Az eset tárgyat a Vidékfejlesztési Program (a továbbiakban: VP) keretében meghirdetett, VP 4.1.3 20 kódszámú, „Kertészeti üzemek korszerűsítése” című felhívás alapján támogatott, hűtőtároló beruházási projekt képezi. A projekt kedvezményezettje a Szabolcsi Alma Centrum Nonprofit Kft., a beruházás megvalósítására Szabolcs Szatmár Bereg vármegyében került sor. A projekt keretében megvalósítani tervezett beruházás egy 53 × 170 tonnás, összesen 43 434 m³ légtérű ULO hűtőtároló, valamint kapcsolódó közlekedő és kiszolgáló helyiségek kialakítására irányult. A megítélt támogatási összeg 1 559 815 700 Ft volt, mely a megvalósítás során 1 855 157 380 Ft-ra emelkedett, így a projekt eredeti összköltsége 3 119 631 404 Ft-ról 3 710 314 763 Ft-ra módosult.

Az Integritás Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) vizsgálati eljárása annak megállapítására irányult, hogy a projekt megvalósítása során az európai uniós és a hazai költségvetési források felhasználása meg-

felelt e a gazdaságosság, a hatékonyság és a felelős közpénzgazdálkodás követelményeinek.

A vizsgálat megállapította, hogy a projekt fizikai megvalósítása megkezdődött, ugyanakkor a beruházás során alkalmazott **beszerzési gyakorlat** több ponton jelentős kockázatokat hordozott. A Hatóság az építési költségek meghatározó részét kitevő munkanemek tekintetében olyan árajánlati mintázatokat azonosított, amelyek arra utalnak, hogy **az ajánlatok nem egymástól függetlenül kerültek kialakításra**. A vizsgálat továbbá feltárta, hogy a projekt megvalósítása során **közbeszerzési eljárás lefolytatására nem került sor**, miközben a Kedvezményezett jogelődje szerepelt az ajánlatkérői nyilvántartásban és a Kedvezményezett ajánlatkérői minősége kapcsán több, a közbeszerzési kötelezettség megállapítása szempontjából releváns kérdés nem volt egyértelműen tisztázva. Ezen túlmenően a Hatóság **összeférhetetlenségi kockázat** fennállását is azonosította.

AZ INTEGRITÁS HATÓSÁG VIZSGÁLATÁNAK FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

- ➔ A Hatóság a projekt költségvetésének meghatározó része – így különösen az előregyártott vasbeton szerkezet (kb. 345 millió Ft), valamint az alépítményi és építőmesteri munkák (kb. 818 millió Ft) – vonatkozásában részletes elemzést végzett. Az ajánlatok egymástól való függetlenségének hiányát erősítő körülményként értékelte azt, hogy a nem nyertes ajánlatok a nyertes ajánlatokhoz képest tételenként egységes százalékos eltérést mutattak, valamint az olyan tartalmi és formai hibákat is, mint az ajánlatok fejlécében lévő névazonosság, valamint az ügyvezető nevének hibás feltüntetése.
- ➔ A Hatóság adatkérései és az ajánlattevők nyilatkozatai alapján megállapítható volt, hogy több, az Irányító Hatóság részére benyújtott árajánlat nem az ajánlattevőktől származott.
- ➔ Az ajánlatkérések időzítése nem igazodott a projekt megvalósítási szakaszaihoz, ami jelentősen növelte annak kockázatát, hogy az árak nem a tényleges piaci viszonyokat tükrözik.
- ➔ A projekt során közbeszerzési eljárás nem került lefolytatásra, annak ellenére, hogy a Kedvezményezett a vizsgált időszakban teljes egészében állami tulajdonban állt, és tevékenysége részben közérdekű célokhoz kapcsolódott. A Hatóság – a rendelkezésre álló információk alapján – részletesen elemezte a Kedvezményezett ajánlatkérői minőségét a Kbt. 5. § (1) és (2) bekezdései alapján. Ebben a körben vizsgálta a Ked-

vezményezett létesítő iratait és az átalakulási dokumentumokat, a feladatkört érintő tulajdonosi döntéseket és elemezte a Kedvezményezett által ténylegesen folytatott tevékenység jellegét, valamint a projekt nem európai uniós forrásból finanszírozott részének eredetét. A vizsgálat során a közbeszerzési kötelezettség fennállására egyértelműen nem lehetett megállapítást tenni.

- ➔ A Hatóság megállapította, hogy a projekt Támogatói Okiratának több módosítását olyan személy írta alá, aki korábban a Kedvezményezett felügyelőbizottságának is tagja volt. Bár a felügyelőbizottsági tagság megszűnt a döntések meghozatala előtt, a döntések időbeli közelsége alapján a Hatóság szerint fennállt az összeférhetetlenség kockázata, illetve annak objektív látszata.
- ➔ A hűtőtechnika kivitelezésére eredetileg egyetlen ajánlatos beszerzést alkalmaztak, több mint 1,47 milliárd Ft értékben, az egyedi technológiára történő hivatkozással. A Hatóság megállapította, hogy az „egyesítségként” bemutatott műszaki paraméterek valójában általános szabványokat fedtek le.
- ➔ A Hatóság megállapítása szerint a projektben az ajánlattevői függetlenség hiánya, a dokumentumokkal kapcsolatos ellentmondások, a beszerzési folyamat időzítési problémái, valamint a közbeszerzési és összeférhetetlenségi kockázatok együttesen rendszerszintű problémákra utalnak.

AZ ÜGY KÖVETKEZMÉNYEI

A Hatóság feljelentést tett a Nemzeti Adó és Vámhivatal Dél-dunántúli Bünyügyi Igazgatóságánál (a továbbiakban: NAV) ismeretlen tettes ellen **költségvetési csalás bűntette**, valamint hamis magánokirat felhasználásának vétsége elkövetésének gyanúja miatt.

A Hatóság felhívta a Vidékfejlesztési Program Irányító Hatóságát, hogy a feltárt körülmények alapján **szabálytalansági eljárást folytasson le** a projekt vonatkozásában.

A Hatóság a projekt kapcsán feltárt, a Kedvezményezett és az Irányító Hatóság közötti összeférhetetlenségi kockázatok, illetve azok objektív látszata **miatt bejelentést tett a Nemzeti Fejlesztési Központ Belső Ellenőrzési és Integritási Igazgatósága** felé.

A Hatóság **jelzéssel élt az Állami Számvevőszék** irányába annak érdekében, hogy sor kerüljön a Szabolcsi Alma Centrum Non-profit Kft. gazdálkodásának és működésének ellenőrzésére, valamint a Projekt nem európai uniós forrásból megvalósuló része (önrész) forrásának tisztázása érdekében.

Tekintettel arra, hogy a projekt fizikai befejezésének hatályos időpontja a vizsgálat lezárásakor még nem következett be, **a Hatóság felhívta az Irányító Hatóságot a beruházás kiemelt ellenőrzésére és folyamatos nyomon követésére**, valamint arra, hogy a projekt státuszában bekövetkező változásokról rendszeres tájékoztatást adjon az Integritás Hatóság részére.

FIGYELMEZTETŐ JELEK ÉS KORRUPCIÓS KOCKÁZATOK

- ➔ A Hatóság által vizsgált több munkanem esetében a nem nyertes ajánlatok a nyertes ajánlati árakhoz képest tételenként azonos százalékos eltérést mutattak.
- ➔ Több – az Irányító Hatóság részére benyújtott – árajánlat részletező nem tartalmazott aláírást vagy keltezt, a dokumentumok tartalma eltért az ajánlattevők által később bemutatott iratoktól, továbbá az összehangolt ajánlattételre utaló tartalmi és formai hibák is azonosításra kerültek. Az ilyen formai és tartalmi hiányosságok lehetőséget teremtenek valótlan tartalmú dokumentumok elszámolására.
- ➔ Az építőmesteri munkákra vonatkozó ajánlatkérések akkor történtek meg, amikor az alépítményi munkák még kezdeti fázisban voltak. Ez a gyakorlat alkalmas arra, hogy a **tényleges piaci árképzéstől elszakadt, előre „beállított” ajánlatok** keletkezzenek, különösen hosszú megvalósítási idő és jelentős ármozgásokkal terhelt piaci környezetben.
- ➔ A hűtéstechikai beszerzés esetében a Kedvezményezett egyfelől **egyedi technológiára** hivatkozva alkalmazott volna egyajánlatos beszerzési módot, másfelől ugyanazon munkanem kapcsán **három árajánlatot** is bemutatott. A két megközelítés együttes alkalmazása egymásnak ellentmond, és arra utal, hogy az egyediségre való hivatkozás nem tényszerű műszaki szükségyszerűsége, hanem adminisztratív megfontoláson alapulhatott.
- ➔ A projekt során **közbeszerzési eljárás nem került lefolytatásra**, annak ellenére, hogy a Kedvezményezett állami tulajdonban állt, közérdekű jellegű tevékenységeket is végzett, valamint a projekt jelentős részben közpénzből valósult meg. A közbeszerzési kötelezettség megítélése tekintetében fennálló bizonytalanság, illetve információhiány olyan jogértelmezési és strukturális kockázatot teremt, amely más projektek esetében is megnyitja az utat a verseny kizárása előtt.

A VISSZAÉLÉSEK HATÁSAI

Az európai uniós és hazai költségvetési források nem a hatékony és felelős gazdálkodás elvének megfelelően hasznosultak. A piaci ár igazolásának hiányosságai, az ajánlattevői függetlenséget megkérdőjelező árajánlati mintázatok, valamint a beszerzési folyamat időzítési és ellenőrzési problémái együttesen azt eredményezték, hogy a projekt megvalósítása során a közpénzek felhasználása nem biztosította a versenyből fakadó költséghatékonyságot.

A közbizalom sérülése az uniós támogatások felhasználásával kapcsolatban. Amennyiben egy jelentős volumenű, európai uniós forrásból támogatott beruházás kapcsán felmerül a túlárzás, a dokumentumok valódiságának kétsége vagy az

összeférhetetlenség kockázata, az csökkenti a társadalom bizalmát az állami és közreműködő intézmények működése iránt. Ez a bizalomvesztés nemcsak az adott projektre, hanem általánosságban az európai uniós támogatási rendszer egészére is kihatással lehet.

Amennyiben egy beruházás költség-szerkezete már a megvalósítás során nem a piaci realitásokhoz igazodik, fennáll annak a veszélye, hogy a projekt **hosszú távú fenntartása aránytalan terhet ró** a kedvezményezettre. Ez végső soron veszélyeztetheti a támogatási célok tényleges elérését, és azt a benyomást keltheti, hogy a fejlesztés nem a valós szükségletekhez igazodva valósult meg.

AZ INTEGRITÁS HATÓSÁG JAVASLATAI: LEHETSÉGES LÉPÉSEK A JOGSÉRTÉSEK MEGELŐZÉSE ÉS FELTÁRÁSA ÉRDEKÉBEN

- ➔ Javasolt, hogy az Irányító Hatóság minden esetben **körültekintően és átfogóan vizsgálja meg** a költségelemek alátámasztására benyújtott dokumentumokat, különös figyelmet fordítva az árajánlatok formai és tartalmi megfelelőségére. Indokolt továbbá olyan ellenőrzési szempontok alkalmazása, amelyek kifejezetten alkalmasak a számtani összefüggések, valamint az egységes százalékos eltérések feltárására, mivel ezek a nem valós piaci verseny tipikus indikátorainak tekinthetők.
- ➔ A Hatóság hangsúlyozza, hogy **az egyajánlatos beszerzési mód csak abban az esetben alkalmazható jogszerűen**, ha az egyediség műszakilag egyértelműen és hitelt érdemlően alátámasztott. Nem fogadható el olyan gyakorlat, ahol az egyediségre való hivatkozás mellett párhuzamosan több árajánlat is rendelkezésre áll.
- ➔ A Hatóság ajánlása szerint **az ajánlatkérés időzítését a tényleges megvalósítás üteméhez szükséges igazítani** annak érdekében, hogy az árak ne előre kalkulált vagy „beállított” költség szinteket tükrözzenek.
- ➔ A Hatóság javasolja, hogy az Irányító Hatóság az állami vagy önkormányzati tulajdonban álló kedvezményezettek esetében **már a támogatási kérelem elbírálása során különös körültekintéssel járjon el a közbeszerzési kötelezettség fennállásának megítélésékor.**
- ➔ A Hatóság hangsúlyozza, hogy **nem elegendő az összeférhetetlenségi szabályok formális betartása**; szükséges az összeférhetetlenség objektív látszatának kezelése is. Ennek érdekében indokolt olyan belső eljárásrend kialakítása, amely biztosítja, hogy a döntéshozók minden releváns személyes érintettséget előzetesen jelezenek, és az ilyen helyzetek kezelése dokumentált módon történjen.
- ➔ A Hatóság javaslata szerint a jelentős kockázatokat hordozó projektek esetében az **Irányító Hatóságnak és a Közreműködő Szervezetnek a projekt teljes időtartama alatt fokozott figyelemmel kell kísérnie a megvalósítást.** Ennek részeként indokolt az elszámolt tételek tényleges teljesítésének helyszíni ellenőrzése, különösen akkor, ha a dokumentáció alapján ellentmondások vagy hiányosságok mutatkoznak.

NE HUNYJ SZEMET! JELENTSD ONLINE!

Szerinted gyanúsan használják fel az EU-s pénzeket?

Az Integritás Hatóság célja, hogy biztosítsa az EU-s támogatások tisztességes és átlátható felhasználását. Ehhez azonban te is kellesz: tegyél bejelentést!

Néhány perc az egész – dokumentumokat is csatolhatsz, de minden személyes adat rejtve marad.

Anonim bejelentő felületünk: www.integritashatosag.whispli.com/lp/bejelentes

E-mail: bejelentes@integritashatosag.hu

**INTEGRITÁS
HATÓSÁG**

NÉZD MEG, HOGYAN DOLGOZHATUNK EGYÜTT EGY TISZTÁBB JÖVŐÉRT!

Ismerd meg az
Integritás Hatóság
munkáját.

1051 Budapest,
Széchenyi István tér 7-8.
www.integritashatosag.hu

